

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM
DIAPOZITÍV-SOROZATA

A KUTYA
A MACSKA
A KECSKE

Óvodák számára

Kiadja:
Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1971.

Készült:
AZ ORSZÁGOS
TANSZERGYÁRTÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT
Kutató Osztályának irányításával

Iványi Gergely
Dr. Kovács György
Szakács Mihályné
munkája

Ez a diapozitív-sorozat, I-IV-ig való bontásban, dobozonként 25-25, összesen 100 képet tartalmaz. A sorozat témakörei és témái:

- 1./ A ház körül élő négylábu állatok és kicsinyeik: a macska, a kutya, a sertés, a tehén, a ló, a juh, a kecske, a házinyul,
- 2./ A házi szárnyasok: a tyúk, a liba, a kacska, a pulyka.

A képsorozat témái, az egyes képek tartalma, az ábrázolás felfogása és technikai megoldása alkalmazkodik az óvodai környezetismeret programjához, annak törzsanyagához kíván egyféle szemléltetőeszközt biztosítani.

A képek összeállításánál a következő szempontokat vettük figyelembe:

- a./ Az állatok életkörülményeit és életmódjukat olyan gyermekek számára mutatjuk be elsősorban, akiknek nincs lehetőségük az állatokat közvetlenül, természetes környezetükben megfigyelni.
- b./ Vonzóak és hasznosak a képek olyan gyermekeknek is, akik ismerik ugyan a felsorolt állatokat, de még nem volt elég alkalmuk a pontosabb megfigyelésre, az emberrel való kapcsolatuk, hasznuk és jelentőségük megismerésére.

E szempontoknak megfelelően olyan képeket készítettünk, amelyek alkalmasak az egyes állatok sajátos jegyeinek, mozgásformáinak, életmódjának, környezetének, az emberrel való kapcsolatának a bemutatására. Az ember és az állat kapcsolatán belül jelentős számú képcsoport szemlélteti az ember gondoskodását és az állatok hasznát.

A sorozatban vannak olyan állatok is, amelyek nem képezik a foglalkozások anyagát (pl. a ló, a juh, a szamár). Ezeket foglalkozáson kívül is fel lehet használni, irodalomhoz is, de ha az óvoda környezetében él egyik vagy másik állat, akkor az foglalkozáson is feldolgozható.

A fentiekben felsorolt példákkal azt is szeretnénk érzékelteni, hogy e diapozitív-sorozattal a gyermek sokirányú fejlesztését kívánjuk elősegíteni.

Az új program célkitűzéseinek valóra váltásához sok ötletre, a gyermekek aktivitását kiváltó és fenntartó sokféle eszközre van szükség. Ezek egyike lehet ez az érdekes, színes diapozitív-sorozat. Igazán hatásos eszközzé azonban csak akkor válik, ha másféle eszközökkel és módszeres eljárásokkal együtt alkalmazzuk. Nem volna célszerű csak diafilmek alkalmazásával a gyermekeket egyoldalú, passzív szemlélődésre nevelni. Hangsúlyozzuk, hogy e diaképekkel - bármennyire vonzóak és életszerűek is - nem a valóság eleven szemléletét, a közvetlen tapasztalatszerzést kívánjuk helyettesíteni (kivéve az olyan eseteket, amikor a gyermek nem juthat az ábrázolt állatok közelébe), hanem elsősorban a már közvetlenül érzékelt valóság ismételt megközelítését, a képi ábrázolással az emlékképek, tapasztalatok felidézését, újra átélését, tömörítését, új szempontok szerinti elrendezését, a kritikus megfigyelés és elemzés, a látó-, gondolkodó- és kifejezőképesség fejlesztést kívánjuk szolgálni.

A kutya. A macska. A kecske.
(A ház körül élő állatok I.)

A kutya.

A 11 db képen, a különböző fajtájú, nagyságu, színű kutya alkalmas a bemutatásra, az összehasonlításra, az azonos és a különböző jegyek felismerésére. A kutya különböző helyzetekben látható - házat őriz, mérgesen csahol, táplálkozik, farkcsóválva köszönti a gazdáját stb. -, a gyermekek tehát nemcsak külső jegyeit, hanem jellemző viselkedésformáit is megismerik. A képsorozat felkelti a gyermekek érdeklődését, kiváltja belőlük az érzelmeket.

A képek leírása

1. kép: A házőrző kutya
Egy bozontos szőrű házőrző kutya áll láncra kötve a kerítés mögött. Háttérben a "lakása", a kutyaház. Testrészei jól láthatók.
2. kép: A mérges kutya
Egy távozó (vagy érkező) idegenre ugató kutya láncra kötve. Bizonyára mérges, harapós. Uगतásával jelzi a távozót, az érkezőt. A tolvajt is elriasztja.
3. kép: Egy kutya rágja a csontot
Zsemle színű kutya rágja a csontot. Éles fogai vannak. Az ételmaradékot s a kenyeret is megessi. Legjobban a húst, a csontot szereti. Az

ember gondoskodik róla, de ha éhes maga is megszerzi a táplálékát (pl. megfogja a vadnyulat).

4. kép: A hűséges kutya

A házőrző kutya örömmel, farkcsóválva köszönti a kapun belépő gazdáját. Gazdája kezét szagolgatva néz fel rá. Az ember is szereti a kutyát.

5. kép: Kutyacsalád

Sima, barna szőrű kutya-mama ül és figyel: vajon nem fenyegeti-e veszély a kicsinyeit? Balról lábához simulva áll egyik kölyke. A másik, a jobb oldalon ül és abba az irányba figyel, amerre az anyja.

6. kép: Kutya és kölykei

Játékos fehér szőrű kis kutyákat látunk anyjukkal. Jól megfigyelhető az anyaállat és kölykeiknek összetartozása: az anya féltő szeretettel táplálja, védi, neveli kölykeit.

7. kép: Kutya viszi a fiát

Az anyaállat kis kutyusát a szájába veszi, kiméletesen felemeli, talán azért, hogy gazdáját követve magával vihesse. Fehér anya, fekete kiskutya. Ez a kép is jól érzékelteti az anyaállat szeretetét kölyke iránt.

Mind a három kép (5-6-7) a kutyát mutatja be kölykeivel. Alkalmassak az összehasonlítás gyakorlására, az eltérő nagyság és szín mellett a közös jegyek felismertetésére, az anyaállat és kölykei összetartozásának érzékeltetésére.

8. kép: Kutyák a kerítés mögött

Ezzel a képpel azt kívánjuk érzékeltetni, hogy a gazda is vigyáz kutyáira: kerítés mögött, láncon tartja őket. A kóbor kutyákat be kell jelenteni a rendőrségen.

9. kép: A puli

Kedves kis kölyök-puli látható, amint nyelvét kivetve lihet. Nagyon melege lehet. Bunda-szerű, kócos fekete szőre jól látható. Leghíresebb magyar kutyafajta. Okos, tanulékony, szófogadó.

10. kép: A vadászkutya

A vadással szemben áll. Szájában lelőtt fácánt tart. A vadász a szokásos öltözékben, puskával. Kezével dicsérőleg int a kutya felé. A szolgálatáért bizonyára meg is simogatja. A jelenet természetes környezetben, a mezőn látható.

11. kép: A nyomozókutya

A képen egy rendőr, kezében nyakörv és szij. A kutya egy fagerendán kuszik, feszülten figyel, szaglászik, szimatol. Valamit keres. A háttérben zöld fák, bokrok.

A macska

A különböző nagyságu és színű macskát 10 képben mutatjuk be, többféle testhelyzetben, jellegzetes mozgása és tevé-

kenységei közben. A képek igen vonzóak, esztétikusak. A kiscicákról készült képek különösen alkalmasak az állatok iránti gyöngédség felkeltésére. Az életszerű helyzetek, a természetes háttér, a képek szerkezeti megoldása és harmonikus színei – azonkívül, hogy vonzó részleteket mutatnak be a gyermeknek a valóságról s gyarapítják ismereteit – jelentős mértékben hozzájárulhatnak esztétikai érzéke fejlesztéséhez, a valósághoz fűződő érzelmi és esztétikai viszonyulásának megalapozásához is. (Nem biológiát tanítunk!)

A képek leírása

12. kép: Ülő macska

Egy fehér-fekete foltos macska jellegzetes ülő helyzetben figyel. Testrészei, jellemző vonásai jól láthatók.

13. kép: A macska-család

Egy tarka anyamacska két kiscicájával: Szájában színes papírt tart. A kiscicák ugrásra készen figyelik. Lehet, hogy éppen az egérfogást tanulják? A macska nagyon gondosan védi, neveli kölykeit. A kép jól szemlélteti a külső jegyekben (nagyságban, színben) eltérő vonások mellett a közös, lényeges sajátosságokat.

14. kép: Kiscicák

A gyermekek érzelmi világához közelálló kis életkép a "cicatestvérekről". Szundikálnak, táplálkoznak, három pedig mintha figyelne valamit. Nagyságban egyeznek, színben különböznek (fekete, fehér, cirmos).

15. kép: Figyelő cicák
Négy kiscica a ládában (nyilván abban, amelyben születtek). Egykoruak, egyforma nagyságúak, de különböző színűek. Szemben ülnek a nézővel, ismerkednek a világgal. Fejük s a fej részei jól láthatók. A háttérben piros és fehér virágu növények. Az egész kép kedvességével, színeivel kedvezően hat a gyermek esztétikai érzékére is.
16. kép: Játszanak a kismacskák
Három kiscica "lázás" tevékenység közben: egér szaladhatott a láda alá, azt szeretnék megfogni. Mind a három más-más testhelyzetben feszülten figyel, kutat. Vajon lesz-e eredmény?
17. kép: Egerészni tanul a cica
Egy cirmos cica fekvő helyzetben. Előtte piros papirgalacsin. Ezzel játszik.
18. kép: Egerésző macska
A háttérben zöld növények sűrű szövedéke. Az előtérben száraz levelek, sárguló avar, rajta macska lopakodik óvatosan, hosszan elnyújtott testtel, feszült figyelemmel. Az avarban megbúvó egérre les.
19. kép: Megvan! (az egér)
Egy szürke színű kiscica az egér után kap. E egész teste (szeme, törzse, farka, körmei) erre állítódnak be. A macska igen jellemző testhelyzetét és mozgásformáját mutatja be a kép.

20. kép: Táplálkozó cicák

Két kis szürke cica. Az egyik egy tányérból tejet lefetyel piros kis nyelvével. A másik nézi, társulni készül a lakomához.

21. kép: Cicamosdatás

Egy barna cirmos (anya-macska, szürke színű kiscicájával a ház előtt, megszokott környezetében, oldalnézetben. Az anya cicamódra mosdatja, nyalogatja a kiscicát. (Nagyon tiszta állat a macska.) Jól kivehetők a testrészek, az öreg macska görnyedt tartása és a kiscica kecses formája közti különbségek is jól láthatók.

A kecske

A kecske bemutatása is képen történik. Ma már elég ritkán található a ház körül élő állatok között "a szegény ember tehene". A sorozatba való felvételét mégis indokolja, hogy sok mesében előfordul és mert - különösen a kisgida - igen rokonszenves állat a kisgyermekeknek.

A képek leírása

22. kép: Kecske kötőféken

A kecske felnyulva akáchajtást eszik. A leveles ág a kőró kedvenc csemegéje. Oldalnézetben. Testrészei (szakáll, lelógó tőgye, rövid farka) jól láthatók.

23. kép: A kecske gidájával
A képen az anyakecske a tőgye felé hajló, szopásra készülő gidácskával, álló helyzetben. Arányaik, szőrzetük, megörökített testhelyzetük jól szemlélteti az azonosságok mellett az eltérő vonásokat.
24. kép: Öklelöző kecskék
Virágos, zöld mezőben együtt látható a "kecskemama" már jól fejlett, vele együtt legelésző gidájával. Fejével ökleli (taszigálja) kis gidáját.
25. kép: Kecskenyáj
Kopár talajon kecskenyáj látható. A kecskék különbözőféle (álló, legelésző, fekvő) helyzetben. Jól látható a kecskék szarva is. (A gyerekek bizonyára emlékeznek rá a meséből, hogy ezzel döf a kecske: "Szarvaimmel tusálok...").

ETALON

A KUTYA, AMACSKA, A KECSKE C.

diapozitiv-sorozat az óvodák számára

a specifikáció követelményeinek megfelelő.

Budapest, 1970

Országos

és Értékesítő Vállalat

Kutató és Kísérleti Főosztály

P.H.

ITG Kutató Osztálya részéről

Kis István